

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.086/2022/6.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Stark Marianna bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Horváth Ügyvédi Iroda (cím1, ügyintéző: dr. Horváth Gábor ügyvéd)

Az alperes:

alperes (cím2)

Az alperes képviselője:

Dr. Czippán Csilla ügyvéd (7621 Pécs, Széchenyi tér 6.)

A per tárgya:

sérelemdíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Törvényszék 2.Pf.20.320/2021/8.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Mohácsi Járásbíróság 3.P.20.075/2020/40.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200.000 (kétszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy az illetékes állami adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 800.000 (nyolcszázezer) le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felek 1990 augusztusától élettársi kapcsolatban éltek, majd 1991. június 22-én házasságot kötöttek. Az alperes a házasságkötés előtt és azt követően is nemi kapcsolatban állt névvel. A felek házasságából 1993. november 4-én született név1 nevű gyermekük, akinek születési anyakönyvi kivonatába az édesapjaként a felperest jegyezték be.

[2] név felesége a kétezres évek elején egy ismeretlen személytől megtudta, hogy a felek közös gyermekének lehetséges biológiai alapja a férje. Kettejük megbeszélése után név – a felek tudta nélkül – DNS-vizsgálat céljából nyálmintát vett a felek gyermekétől. Az annak alapján elvégzett vizsgálat eredményét tartalmazó postai küldeményt név felesége 2010 februárjában vette át. A teszteredmény 99,99%-os valószínűséget mutatott ki név biológiai apaságát illetően.

[3] név a feleségének 2012. június 26-án bekövetkezett halála után újrakezdte kapcsolatát az alperessel, és ezzel egyidejűleg a felek házassága folyamatosan megromlott. név 2014. január 2-án egy telefonbeszélgetés során tájékoztatta a felperest a DNS-vizsgálat eredményéről.

[4] A felek házassági életközössége 2014. április 28-án, míg a felperesnek a gyermekével való kapcsolata 2014 végén, 2015 elején megszűnt. A Mohácsi Járásbíróság a felek házasságát a 2014. november 18-án meghozott 4.P.20.224/2014/11. számú részítéletével felbontotta.

[5] A felperes által apaság vélelmének megdöntése iránt indított perben a Mohácsi Járásbíróság a 2015. június 11-én jogerőre emelkedett 4.P.20.464/2014/9. számú ítéletével megállapította, hogy név1nak nem a felperes az apja.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[6] A felperes keresetében 8.000.000 forint sérelemdíj és annak 2015. április 30-tól a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Hivatkozása szerint az alperes a házasságuk alatt megtévesztette, és tévedésben tartotta abban a kérdésben, hogy a név1 utónevű gyermekének ő az édesapja. Emiatt állította, hogy az alperes az emberi méltóságát, a becsületét, a jóhírnevét, a lelki egészségét és a családi élethez való jogát is megsértette. Keresetét – egyebek mellett – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdésére, 2:43. § a) és b) pontjára, 2:45. § (1) bekezdésére, valamint 2:52. § (1) és (2) bekezdésére alapította.

[7] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elévülési kifogást is előterjesztett, amelyet arra alapított, hogy mivel a felperes az apaság vélelmének megdöntése iránti perben hozott jogerős ítélet szerint 2014. január 2-án szerzett tudomást a tesztvizsgálat eredményéről, ezért az igényérvényesítés kezdő időpontjának is ezt kell tekinteni, és ehhez képest a 2020. március 5-én történt keresetindításig az ötéves elévülési határidő letelt.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 2.000.000 forint és annak 2015. április 30-tól a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata felperes javára történő megfizetésére kötelezte, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[9] Elsődlegesen az elévülési kifogás megalapozottságát vizsgálta. E körben annak a ténynek tulajdonított jelentőséget, hogy a felperes apai jogállása 2015. június 11-én, az apaság vélelmének megdöntése iránti perben hozott ítélet jogerőre emelkedésével szűnt meg, és ekkor következett be a kára, a követelése ekkor vált esedékessé. Ehhez képest megállapította, hogy a felperes a keresetlevelét 2020. március 5-én az elévülési időn belül nyújtotta be.

[10] Az Alkotmánybíróság 57/1991. (XI. 8.) AB határozatának indokolására is hivatkozással kiemelte, hogy a vérségi származás ismerete az ember önazonosságának, emberi méltóságának a része, és az abban való megtévesztés következtében sérül az érintett „önazonosságtudata” és emberi méltósága. Megítélése szerint az adott esetben az alperestől elvárható lett volna, hogy tájékoztassa a felperest a más férfival folytatott nemi kapcsolatáról. Hangsúlyozta: az alperes felróhatósága nem önmagában a házastársi hűség megsértéséből, hanem abból ered, hogy a felperest nem tájékoztatta a gyermek apaságának szempontjából jelentős tényekről, és ezzel a felperest megtévesztette. Emiatt azt állapította meg, hogy a felperes emberi méltósága az alperes által tanúsított magatartással okozati összefüggésben sérült, és – a perben kirendelt igazságügyi pszichológus szakértő szakvéleményével bizonyítottan – a felperes lelki egészségének sérelme is bekövetkezett.

[11] Bizonyítatlannak találta ugyanakkor a felperesnek azt a tényállítást, hogy az őt ért trauma miatt veszítette el a munkahelyét. Mint ahogy azt sem tartotta megállapíthatónak, hogy a felperesnek a gyermekével való kapcsolatának megszűnése az alperes „ellennevelésére” volt visszavezethető. Megalapozatlannak tartotta továbbá a felperesnek a becsület és a jóhírnev megsértésére történt hivatkozását.

[12] A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

[13] Az alperes fellebbezésére tekintettel elsődlegesen szintén az elévülés kérdésében foglalt állást. Ennek során abból indult ki, hogy a felperes a sérelemdíj megfizetése iránti követelését alapvetően három személyiségi jogsértésre alapította: egyrészt arra, hogy az alperes megvonta tőle a vérségi kötelék tisztázására, vitatására vonatkozó jogát, másrészt a lelki egészségét és családban éléshez való jogát megsértette. Éppen ezért rögzítette, hogy a

felperes az apai jogállás elvesztésének tényére követelést nem alapított. Emiatt csupán utalt arra, hogy az apai jogállás biológiai viszonyoknak megfelelő rendezésére a felperes kezdeményezésére került sor, az az ő döntésétől függő jogkövetkezmény volt.

[14] Rámutatott: az emberi méltóság megsértésével okozott hátrány a felperest nem azzal érte, hogy a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 35. § (1) bekezdése szerinti, a házasságon alapuló vélelmet az általa indított perben a bíróság ítéletével megdöntötte; hanem azzal, hogy a vélelmezett és a biológiai apaság különbözőségének megismerésére, vitatására nem volt lehetősége, mert az ennek alapjául szolgáló információktól az alperes elzárta őt. Álláspontja szerint az alperes e magatartásával a felperes önazonosságát és emberi méltóságát megsértette. Megállapította egyúttal, hogy ez a hátrány – a felperes tudomásszerzésétől függetlenül – a gyermek születésekor bekövetkezett.

[15] A Ptk. hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 8. §-ára figyelemmel az emberi méltóság és azon belül a vérségi származás ismeretének megsértésére alapított igény esetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezéseit tartotta alkalmazandónak. Ennek megfelelően a régi Ptk. 360. § (1) bekezdése és 326. § (1) bekezdése alapján kifejtette, hogy a felperest a jogsérelem folytán megillető kártérítés a gyermek megszületésének napján vált esedékessé, és az elévülés ekkor megkezdődött; mivel azonban a felperes az igényét menthető okból nem tudta érvényesíteni, az elévülés a régi Ptk. 326. § (2) bekezdése szerint nyugodott. Ehhez képest rögzítette, hogy a felperesnek a DNS-vizsgálat eredményéről való tudomásszerzésekor, vagyis 2014. január 2-án az igényérvényesítés akadálya elhárult, és a felperes az e naptól számított egy éven belül érvényesíthette az emberi méltóság megsértéséből eredő igényét, ennek elmaradása miatt azonban a követelés 2015. január 3-án elévült.

[16] Ezzel szemben a lelki egészség megsértése kapcsán azt tartotta lényegesnek, hogy a felperes által azzal összefüggésben állított valamennyi hátrány (az őt ért sokkhatás, a sajátjaként nevelt gyermekkel való kapcsolatának elvesztése, a baráti kapcsolatainak meglazulása) már az apaság vélelmét megdöntő jogerős ítélet meghozatala előtt, legkésőbb 2015 elején bekövetkezett. Hivatkozása szerint ezért a fentiekre alapított követelés a keresetlevél 2020. március 5-én történt benyújtásáig ugyancsak elévült.

[17] A fentiektől eltérően a családi élethez fűződő jog sérelme tekintetében a Ptk. rendelkezéseit tartotta alkalmazandónak, amit azzal indokolt, hogy e jogsértés miatt 2014 végén, 2015 elején érte hátrány a felperest. A követelés elévülését azonban a Ptk. 6:22. § (1) bekezdésére és 6:23. § (1) bekezdésére figyelemmel ebben a körben is megállapította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az alperesnek a keresettel egyező marasztalását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[19] Megsértett jogszabályhelyként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését és 341. § (1) bekezdését, a Ptk. 2:43. § d) pontját, 2:52. §-át, 2:53. §-át, 6:22. § (1) és (2) bekezdését, 6:23. § (1) és (2) bekezdését, 6:24. § (1) és (2) bekezdését, valamint 6:532. §-át jelölte meg.

[20] Az elévülés vonatkozásában megismételte az eljárás korábbi szakaszaiban kifejtett érveit. Ennek megfelelően továbbra is állította, hogy mivel az apaság vélelmének megdöntése iránti perben hozott jogerős ítélet szüntette meg az apai jogállását, ezért a kár ekkor következett be, és az ebből eredő követelése ekkor vált esedékessé. Másodlagosan az elévülés kezdő időpontjaként azért 2015. március 19-ét kérte figyelembe venni, mert az apaság vélelmének megdöntése iránti perben tartott tárgyaláson név tanúként ekkor adta át a DNS-vizsgálat eredményét. Ez utóbbi körülménnyel kapcsolatban hangsúlyozta: a jogerős ítélet iratellenesen rögzíti, hogy 2014. január 2-án szerzett tudomást arról, hogy gyermekének nem ő a biológiai apja.

[21] A sérelemdíj összegszerűségét illetően megismételte a fellebbezésében előadottakat. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíj nem alkalmas a kompenzációs funkciójának betöltésére. Vitatta az elsőfokú ítéletnek az egyes kereseti tényállításainak bizonyítatlanságával kapcsolatos megállapításait. Emellett továbbra is állította a becsületének és jóhírnevének az alperes általi megsértését.

[22] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

[23] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[24] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felperes által megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

[25] Elévülési kifogás esetén a bíróságnak először abban a kérdésben kell döntenie, hogy a perbeli követelés elévült-e. Az elévült követelés bírósági úton nem érvényesíthető, ezért a bíróság a keresetet érdemben nem bírálhatja el (BH 2006.220., BH 2013.189.). Ennélfogva az elévülési kifogás megalapozottságának vizsgálata az adott esetben is meg kellett, hogy előzze a kereset érdemi elbírálását.

[26] A perben eljáró bíróságok a fentieknek megfelelően elsődlegesen az alperes elévülési kifogásának megalapozottságát vizsgálták, és míg az elsőfokú bíróság a felperes igényérvényesítését az elévülési határidőn belülnek tartotta, addig a másodfokú bíróság a peresített követelés elévülését állapította meg, amire tekintettel a keresetnek részben helyt adó elsőfokú ítélet megváltoztatásáról és a kereset teljes elutasításáról határozott. E két ellentétes jogi álláspont közül az utóbbi volt helytálló.

[27] A felperes a keresetében több személyiségi jogának megsértését is állította, és azokra hivatkozással követelt sérelemdíjat az alperestől. A másodfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy az elévülés kérdésében jogsértésenként, az azokhoz kapcsolódóan állított hátrányok figyelembevételével kellett állást foglalni. Mindez – a jogerős ítélet indokolásában kifejtettek szerint – azt is eredményezte, hogy a Ptké. 8. § (1) és (2) bekezdése alapján egyes jogsértéseknél a régi Ptk., másoknál a Ptk. rendelkezései voltak alkalmazandóak, amiből következően az előbbi esetben nem a keresetben feltüntetett sérelemdíj, hanem a nem vagyoni kártérítés volt az érvényesíthető adekvát jogkövetkezmény.

[28] Az elsőfokú bíróság egyetértett a felperessel abban, hogy mivel a felperes apai jogállása az apaság vélelmének megdöntése iránti perben hozott ítélet 2015. június 11-én történt jogerőre emelkedésével szűnt meg, ezért a követelés e napon vált esedékessé, az

elévülés is ekkor kezdődött, s emiatt a felperes 2020. március 5-i keresetindításáig az elévülési idő nem telt le. Ezzel szemben a másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a kereseti követelés nem az említett jogi tényen alapult; személyiségi jogainak az alperes részéről történt, sérelemdíjjal szankcionálni kért megsértését a felperes nem abban határozta meg, hogy – az általa indított perben hozott jogerős ítélet folytán – az apai státuszát elvesztette. A felperes a sérelmezett jogsértő magatartást abban jelölte meg, hogy az alperes a házasságuk alatt megtévesztette, és tévedésben tartotta abban a kérdésben, hogy a névlt utónevű gyermekének ő az édesapja. Emiatt állította, hogy az alperes az emberi méltóságát, a becsületét, a jóhírnevét, a lelki egészségét és a családi élethez való jogát is megsértette. Ezek közül az emberi méltóság sérelmét mindkét fokú bíróság az „önazonossághoz” való jog megsértésével azonosította, amely a keresetben hivatkozott magatartásra figyelemmel már a gyermek megszületésével be kellett, hogy következzen. A másodfokú bíróság nemcsak ezt, de azt is helyesen állapította meg, hogy e tekintetben az elévülés mindaddig nyugodott, amíg a felperes a gyermek valós származásáról tudomást nem szerzett, és ez 2014. január 2-án a DNS-vizsgálat eredményének megismerésével megtörtént. A felperes az utóbbi ítéleti ténymegállapítás iratellenességére a felülvizsgálati kérelmében tévesen hivatkozott, ugyanis az – miként a másodfokú bíróság is rögzítette – az apaság vélelmének megdöntése iránti perben hozott jogerős ítéleten alapult. Mindez pedig azt jelentette, hogy a Ptké. 8. § (2) bekezdése folytán alkalmazott régi Ptk. 326. § (1) és (2) bekezdésére, valamint 360. § (1) és (4) bekezdésére tekintettel az 1993. november 4-én esedékessé vált nem vagyoni kártérítési követelés elévülése 2014. január 2-ig nyugodott, és a követelés az ezt követő egy év elteltével elévült.

[29] A keresetben állított további jogsértések esetében az elévülési időnek a fentiekől eltérő számítására volt szükség. Azoknál az alperesnek tulajdonított jogsértő magatartás és a felperes által előadott különböző károsodások (nem vagyoni károk) időben elváltak egymástól: a felperes a lelki egészségének megsértésével okozott hátrányt a pszichés állapotának a gyermek származásáról való tudomásszerzését követő romlásában határozta meg, a becsületének és jóhírnevének sérelmére az említett információ nyilvánosságra kerülése miatt hivatkozott, míg a családi élethez való jogának megsértését a gyermekével való kapcsolatának megszűnése miatt állította. Az utóbbi kivételével a felsorolt nem vagyoni hátrányok – miként azt a jogerős ítélet indokolása is tartalmazza – legkésőbb 2015 elején bekövetkeztek, ezért a másodfokú bíróság e körben is helyesen állapította meg a nem vagyoni kártérítési követelésnek a 2020. március 5-i perindításig történt elévülését. Ehhez képest a felperesnek a gyermekével való kapcsolata a saját előadása szerint 2014 végén, 2015 elején szűnt meg teljesen, amire tekintettel a másodfokú bíróság a családi élethez való jog megsértése miatt érvényesített követelés elévülését is helytállóan rögzítette, jöllehet ezzel összefüggésben is a régi Ptk. és – a jogerős ítélet indokaival ellentétben – nem a Ptk. rendelkezései voltak alkalmazandók. Ennek az oka az volt, hogy mivel – a fentebb írtak szerint – a jogsértő magatartás tanúsításának és az adott személyhez fűződő jogot ért nem vagyoni jellegű sérelem keletkezésének időpontja egymástól elvált, ezért a Ptké. 8. § (2) bekezdésének megfelelően az előbbi időpontban hatályban volt régi Ptk. rendelkezéseit kellett alkalmazni. Vagyis: a követelés elévülése itt is a régi Ptk. 324. § (1) bekezdése, 326. § (1) bekezdése, valamint 360. § (1) és (4) bekezdése alapján volt megállapítható.

[30] Mindezek miatt a jogerős ítélet az elévülésnek a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett és a Pp. 415. § (2) bekezdése alapján tartalmilag a régi Ptk. 324. § (1) bekezdésével, 325. § (1) bekezdésével, 326. § (1) és (2) bekezdésével, valamint 360. § (1) bekezdésével azonosítható szabályait nem sérti. Ebben a körben – az előzőekben részletezettek szerint – a másodfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértését eredményező bizonyítékmérlegelési hibát nem vétett, és mivel a jogerős ítéletben foglalt döntés a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre kiterjedt, ezért az ítélet

teljességének a Pp. 341. § (1) bekezdésében megfogalmazott követelménye sem sérült. Miután pedig az elévülési kifogás megalapozottsága miatt a másodfokú bíróság helyesen mellőzte a további, a felperes fellebbezésében megjelölt anyagi jogszabálysértésekkel összefüggő érdemi vizsgálatot, a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt egyéb anyagi jogi jogszabályhelyeket sem sérti.

[31] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[32] 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 324. § (1) bekezdés, 326. § (1)-(2) bekezdés, 360. § (1) bekezdés

2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 8. § (1)-(2) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[33] Elévülési kifogás esetén a bíróságnak először abban a kérdésben kell döntenie, hogy a perbeli követelés elévült-e. Az elévült követelés bírósági úton nem érvényesíthető, ezért a bíróság a keresetet érdemben nem bírálhatja el.

Záró rész

[34] A Kúria a Pp. 405. § (1) bekezdése és a Pp. 364. §-a folytán alkalmazott Pp. 83. § (1) bekezdése szerint, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésére tekintettel kötelezte az alperest a felperes részéről felmerült – az ügyvédi megbízási szerződésben kikötöthöz képest mérsékelt, a kifejtett jogi képviselési tevékenység arányában megállapított ügyvédi munkadíjból álló – felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

[35] A felperes az eljárás tárgyi illetékfeljegyzési jogos volta [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. § (1) bekezdés *f*) pontja] miatt le nem rótt, az Itv. 39. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése alapján meghatározott mértékű felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére a Pp. 102. § (1) bekezdése értelmében köteles.

[36] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 376. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[37] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja zárja ki.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró